

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

BOKSLUT FÖR STRATEGI- OCH BUDGETPLAN Verksamhetsberättelse 2009

1	Årets verksamhet.....	3
	Ansvar och finansiering.....	3
	Strategiska utvecklingsområden	3
	Kvalitetsgarantier och synpunktshantering	5
	Pedagogiska nyckeltal.....	5
	Förändringar i volym och efterfrågan	6
2	Måluppfyllelse	9
3	Ekonomisk uppföljning.....	11
	Sammanfattning av resultat.....	11
	Kommentarer till budgetavvikelser.....	11
4	Framtiden	13
	Lokalt arbete.....	13
	Lagstiftning.....	13
	Personal.....	14

1 Årets verksamhet

Ansvar och finansiering

Nämndens ansvarsområde omfattar förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, fritidshem, fritidsgårdar, obligatorisk särskola, samt skolhälsovård för grundskola och särskola.

Förskola och grundskola bedrivs i huvudsak som resultatenheter som finansieras via peng per barn. Särskoleverksamheten och fritidsgårdarna finansieras via anslag.

Strategiska utvecklingsområden

Arbetet inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde har på många sätt betydelse för kommunens möjlighet att utvecklas inom de strategiska utvecklingsområdena. I en kommun med god boendemiljö och livskvalitet är tillgången till bra barnomsorg och skola i närhet till hemmet central för många medborgare. För att bättre möta efterfrågan och erbjuda platser på de ställen där föräldrar önskar har en anpassning av förskoleverksamheten skett under 2009. För att ytterligare öka valfriheten har Tyresö under ett antal år erbjudit möjlighet att vara dagbarnvårdare åt eget barn. Då lagen om kommunalt vårdnadsbidrag infördes, anpassade kommunen systemet efter den nya lagen.

I skolvalet 2009 fick i stort sett samtliga familjer sitt förstahandsval till förskoleklass. I valet till skolår sex hade kommunen svårare att möta familjernas val 2009, då Dalskolan fick många fler sökande än platser. Det påbörjade arbetet med att göra Centrumskolan mer attraktiv är ett sätt att möta detta.

Trygghet är en viktig aspekt inom den goda boendemiljön, och trygghet har stått i fokus i arbetet inom förskola och skola under 2009 med en kartläggning av hur samtliga enheter arbetar och en särskild redovisning för nämnden. Trygghet är både en fråga om arbetssätt och om fysisk miljö. En upprustning av den fysiska skolmiljön pågår på flera håll. Prioriterade områden under 2009 och 2010 är toaletter och kapprum, områden som är särskilt centrala för att undvika otrygghet i skolmiljön.

En betydelsefull insats för ungdomarnas trygghet gör fritidsgårdsverksamheten, som anpassar sin verksamhet efter behovet av kvalitativ verksamhet för unga och även arbetar uppsökande där ungdomar finns. Kvalitet och service utvecklas ständigt inom förskola, skola och fritidsgårdsverksamhet.

Under 2009 har särskilda satsningar gjorts på kompetensutveckling av kommunens pedagoger för att höja kvaliteten i undervisningen. Lärstilsutbildning för att öka individualiseringen i undervisningen, samtalsutbildning för lärare samt VIS, verksamt i skolan, om hur skolan hanterar elever med koncentrationssvårigheter är exempel på detta, liksom kommunens satsningar på Lärarlyftet.

Nämnden har även startat särskilda verksamheter såväl för elever som behöver extra stöd (återvändarskola samt utvecklad sommarskola) som för de elever som göra goda resultat och behöver extra stimulans (premieskola och Tyresö vetenskapliga akademi, TVA). Samarbetet mellan förskola/skola och näringsliv och närsamhället har varit ett prioriterat utvecklingsområde inom alla verksamheterna.

Kvalitetssystemet inom förvaltningen ses över och utvecklas kontinuerligt, bland annat med utgångspunkt i de kvalitetssamtal som förvaltningsledningen har med samtliga enheter kring deras årliga kvalitetsredovisning.

En särskild översyn av kvalitetsarbetet inom den obligatoriska särskolan startade 2009 och fortsätter under 2010.

Det är betydelsefullt att kommunen kan erbjuda stöd till samtliga elever, så att de når målen och inte riskerar att hamna i utanförskap. Målsättningen är att alla elever ska nå målen i samtliga ämnen, vilket ökar chanserna att lyckas i gymnasieskolan väsentligt. Under 2009 nådde 80 procent av eleverna minst godkänt betyg i samtliga ämnen, vilket var nämndens kortsiktiga mål. Arbetet mot en ännu högre måluppfyllelse fortsätter.

Tyresö återvändarskola är en ny verksamhet med särskilt uppdrag att fånga upp elever som annars löper stor risk att hamna utanför utbildningssystemet och arbetsmarknaden. Återvändarskolan startade i projektform under 2009 och har varit mycket framgångsrik. Verksamheten permanentas till 2010.

Kvalitetsgarantier och synpunktshantering

Kvalitetsgarantier för förskola, grundskola, obligatorisk särskola samt fritidsgårdar beslutades av barn- och utbildningsnämnden i februari 2009. Enheterna bedömer att man uppfyllt garantierna väl.

Systemet för synpunktshantering har inte fungerat tillfredsställande inom förvaltningen, och slutsatser av hanteringen är därför svåra att dra. Arbetet utvecklas nu och ett nytt system ska enligt planen sätts under 2010.

Pedagogiska nyckeltal

	Utfall 2007	Utfall 2008	Utfall 2009	
Slutbetyg, genomsnittligt meritvärde	201,9	214,2	217,7	
Slutbetyg, andel elever som nått minst godkänt betyg i samtliga ämnen	73,7	77,5	80,1	
Slutbetyg, andel elever som är behöriga till nationellt gymnasieprogram	91,5	91,8	91,7	
Antal lärare per 100 elever i grundskolan	7,2	7,4	7,4	
Antal barn per årsarbetare i förskolan totalt (kommunal/enskild)	5,4 (5,2/5,8)	5,7 (5,6/5,8)	Statistik ej tillgänglig	
Andel personal med pedagogisk högskoleutbildning i förskolan totalt (kommunal/enskild)	45 (47/42)	44 (45/42)	Statistik ej tillgänglig	

Förändringar i volym och efterfrågan

En god ekonomisk hushållning inom förskola och skola innebär att personal och verksamhet anpassas till antalet barn och elever. Under 2009 har elevantalet sjunkit i de högre åldrarna, då de stora barnkullarna som föddes på 1990-talet lämnar grundskolan. Även inom förskolan har barnantalet stagnerat, då bland annat inflyttningen till kommunen blivit mindre än planerat.

Antalet barn i förskoleålder har som ovan nämnts planat ut och totalt sett har antalet barn i barnomsorgen varit oförändrad jämfört med 2008. Däremot har utnyttjandegraden ökat något under året, vilket inneburit att antalet barn som har en plats i förskola har ökat marginellt. Antalet barn med plats i familjedaghem har dock minskat något.

Antalet familjer som har valt att utnyttja vårdnadsbidraget under året är i stort sett oförändrat jämfört med föregående år, då vårdnadsbidraget var utformat enligt Tyresömodellen. Ungefär hälften av det budgeterade vårdnadsbidraget på 100 barn nyttjades.

Totalt har 2854 barn haft plats i barnomsorgen. I den ingår kommunal och enskild regi samt familjedaghem och dagbarnvårdare för eget barn.

<i>Förskoleverksamhet</i>	2 007	2 008	2 009	2 009
<i>Kommunala och enskilda</i>	Utfall	Utfall	Utfall	Budget
Antal barn/snitt				
Förskola	2 628	2 684	2 692	2 788
Familjedaghem	141	118	110	120
Vårdnadsbidrag	35	51	52	100
Totalt	2 804	2 853	2 854	3 008
Utnyttjandegrad i % (exkl vårdnadsbidraget)	91,0%	91,6%	93,5%	95,7%
Kostnader tkr				
Förskola				
Kostnad/barn brutto tkr	92,9	99,3	98,5	98,8

Avgift/barn (endast kommunala)	8,6	9,4	9,0	8,7
Kostnader tkr				
Familjedaghem				
Kostnad/barn brutto tkr exkl VB	63,5	71,8	74,1	71,4
Kostnad vård av eget barn / barn brutto	33,2	44,8	35,0	38,5
Avgift/barn (endast kommunala)	5,4	7,8	7,1	5,4
Finansiering				
Kommunalskatt %	88,4	87,20	87,20	87,6
Övriga intäkter %	11,6	12,4	12,8	12,4

Elever i Tyresös grundskolor har under 2009 minskat med 101 elever jämfört med föregående år. Elever som går i skola i annan kommun har minskat något medan antalet elever som vänt sig till friskolor istället har fortsatt att öka de senaste åren. Totalt är antalet elever som är folkbokförda i Tyresö kommun 72 färre än 2008. Elever som gick i förskoleklass är färre än budgeterat men ligger på samma antal som utfallet för föregående år. Skillnaden på Kostnad per elev i grundskolan för 2009 beror sannolikt på att kostnadsfördelningen varit annorlunda jämfört med 2008.

Antalet elever i Tyresö obligatoriska sarskola har varit densamma som året innan. Däremot har det skett en marginell ökning på elever i friskola och andra kommunala sarskolor. Likaså för elever från andra kommuners sarskola.

Grundskolan	2 007	2 008	2 009	2 009
	Utfall	Utfall	Utfall	Budget
Elever i Tyresös grundskolor	5 045	4 917	4 816	4 892
varav elever från andra kommuner	78	99	96	92
Elever i annan kommun	137	123	120	119
Elever i friskolor	500	552	581	538
Totalt antal elever folkbokförda i Tyresö	5 604	5 493	5 421	5 457
Elever i förskoleklass	580	608	608	638
Kostnader tkr				
Kostnad per elev i grundskola brutto tkr	72,1	77,9	75,9	78,6
Kostnad per elev i förskoleklass brutto tkr	23,1	24,0	41,0	30,0
Total kostnad för elev i förskoleklass och år 1-9	67,5	72,5	72,4	73,5
Kostnad per elev i SBO brutto tkr	26,6	27,4	35,3	30,0
Avgift per elev i kommunal SBO	6,5	6,7	6,6	6,4
Särskolan	2 007	2 008	2 009	2 009
	Utfall	Utfall	Utfall	Budget
Elever i Ty oblig.särskola	40,5	38,5	38,5	38,5
Elever i friskola och andr kom oblig.sär	12,0	11,5	12,0	12,5
Elever i Ty friv. särskola	39,5	42,5		
Elever i friskola och andr kom frivillig.sär	13,5	11,5		
Elever från andr kom oblig. särskola	1,0	1,0	1,5	1,0
Elever från annan kom friv. särskola	11,5	13,0		
Kostnad/elever oblig.särskola tkr	382,7	408,8	415,1	381,0
Kostnad/elever friv. särskola tkr	216,7	242,3		
Ers/elever från andr kom oblig.särskola	685,8	777,5	712,6	460,0
Ers/elever från andr kom friv. särskola	309,5	285,2		

2 Måluppfyllelse

Mål	Mätmetod	Resultat
Förbättra resultaten i grundskolan.	Öka andelen avgångselever som når minst godkänt betyg i samliga ämnen. (Resultat 2008: 78 procent)	Målet är uppfyllt Resultat 2009: 80 procent
Förbättra läsförmågan i grundskolan.	Förbättra resultatet på läsförståelsetest vid nationella prov i skolår 5. (Resultat 2008: 94 respektive 90 procent på delprov läsförståelse)	Målet är delvis uppfyllt. Resultat 2009: 87 respektive 91 procent
Öka elevernas inflytande över sitt skolarbete.	Varje enhet ska tillsammans med eleverna utarbeta en plan för ökat elevinflytande. I planen ska det framgå hur positiv utveckling ska mätas.	Målet är delvis uppfyllt. Redovisat i enheternas kvalitetsredovisningar.
Utveckla formerna för samverkan med näringsliv och närsamhälle.	Alla förskolor och skolor ska genomföra något projekt/arbete i samarbete med närsamhälle och/eller näringsliv.	Målet är uppfyllt. Redovisas i enheternas kvalitetsredovisningar.

Följande mål utvärderas i samband med brukarenkät våren 2010:

- **Höja kvaliteten i utvecklingssamtalen i förskolan.**
Utvärderas via ny fråga i brukarundersökning: ”Utvecklingssamtalet gav tydlig information om mitt barns utveckling och lärande”
Medelvärde 2010 ska vara minst 3,3.
- **Öka elevernas inflytande över sitt skolarbete.**
Förbättra kommunens resultat i brukarundersökningen på frågan ”Jag är med och planerar mitt skolarbete”. (Resultat januari 2009: 3,3 i skolår 5, respektive 3,0 i skolår 8).
- **Förbättra arbetsron i grundskolan**
Förbättra kommunens resultat i brukarundersökningen. Medelvärde på frågan ”Det är arbetsro på lektionerna” ska förbättras vid samtliga skolor.
- **Elevernas inflytande över fritidshemmets verksamhet ska öka.**
Förbättra kommunens resultat i brukarundersökningen på frågan ”Fritidshemmets verksamhet utgår från mitt barns intressen och erfarenheter”. (Resultat januari 2009: 3,2 i förskoleklass respektive 3,0 i skolår 2)
- **Fritidshemmen ska förbättra informationen till föräldrarna.**
Förbättra kommunens resultat i brukarundersökningen på frågan ”Jag får kontinuerlig information om hur mitt barn har det på fritidshemmet”. (Resultat januari 2009: 2,9 i förskoleklass respektive 2,6 i skolår 2)
- **Ökat inflytande för besökare i fritidsgårdsverksamheten**
Andelen besökare i öppen fritidsgårdsverksamhet som i brukarenkät anger att de får ta ansvar på fritidsgården ska öka. (Resultat 2007: 60 procent)
- **Ökat inflytande för besökare i fritidsgårdsverksamheten**
Andelen besökare som i brukarenkät anger att fritidsledarna tar tillvara ungdomarnas önskemål ska öka. (Resultat 2007: 70 procent)
- **Ökad trygghet för besökare i fritidsgårdsverksamheten**
Andelen besökare i öppen fritidsgårdsverksamhet som i brukarenkät anger att fritidsgården är en trygg plats att vara på ska öka. (Resultat 2007: 90 procent)

3 Ekonomisk uppföljning

Verksamheternas utveckling redovisas i bilaga 1 och resultatenheterna redovisas i bilaga 2.

Sammanfattning av resultat

Nämndens verksamheter redovisar ett totalt nettoöverskott på 14 miljoner. Av dessa ingår 7,3 miljoner som motsvarar den reviderade befolkningsprognos som gjordes i februari 2009. Den reviderade prognosen visade på färre antal barn både för förskola och grundskola. För förskolan rörde det sig om 53 barn färre respektive 45 elever på grundskolan. Utfallet för året blev ytterligare färre barn på förskolan än tidigare budgeterat. Resultatenheterna visar sammantaget på ett negativt resultat för 2009. Trots det negativa resultatet är det en betydande förbättring mot föregående år. Förvaltningen har under året satsat på teknikutveckling för förskola och grundskola.

- Förvaltningsgemensamt + 1,3 miljoner
- Förskolan + 11,3 miljoner
- Grundskolan + 2,1 miljoner
- Särskolan – 1 miljon
- Fritidsgårdarna + 0,3 miljoner

Kommentarer till budgetavvikelser

Det förvaltningsgemensamma överskottet beror främst på investeringar som ännu inte är avslutade och obudgerade intäkter. Även lägre kostnader för nämnden har bidragit till överskottet.

Förskolans överskott beror till största delen på det minskade barnantalet i förhållande till budget, ca 100 barn färre. Vårnadsbidraget har inte utnyttjats som det budgeterats för. Ungefär hälften av det budgeterade antalet har utnyttjats varför ett överskott lämnas. Bibas förskola lämnade ett överskott på 2 miljoner, vilket delvis finansierade underskottet för Bibas grundskola. Liksom för förskolan beror grundskolans överskott på minskat antal elever, totalt 36 färre än budget

men även obudgeterade intäkter, däribland statsbidrag för sommarskola har bidragit till överskottet. Till skillnad från föregående år avslutade majoriteten av resultatenheterna året med ett positivt resultat. Åtta enheter inledde året med en negativ balans och av dessa har sex enheter betalat av sin skuld under 2009 och lämnat ett positivt resultat. Resterande två enheter avslutade året med ett negativt resultat och fortsätter med sin avbetalningsplan även under 2010. Sammantaget var enheternas totala resultat 3 729 tkr.

Underskottet i sarskolan hänför sig i första hand till ökade kostnader för köp av externa platser. De anslagsfinansierade fritidsgårdarna lämnade ett överskott till följd av obudgeterade intäkter.

4 Framtiden

Lokalt arbete

Arbetet med att anpassa utbudet av platser inom förskolan till efterfrågan i varje kommundel fortsätter. Nybyggnationen vid Nyboda skola startar hösten 2010. Under byggtiden kommer Centrumskolans samtliga elever att få sin undervisning i Forellskolan.

Förvaltningen arbetar vidare med att införa ett gemensamt system för barnomsorgskö, där föräldrar ansöker om plats på ett ställe oavsett önskad huvudman. Förvaltningen ser även över möjligheterna att ta in föräldraavgifter för samtliga förskolor och dagbarnvårdare.

Kvalitetsarbetet fortsätter att utvecklas inom förvaltningen. Under 2010 kommer särskilt fokus att ligga på att samla in och kartlägga olika metoder för uppföljning och utvärdering i verksamheterna, samt att utveckla formerna för synpunktshantering. Ett årshjul med viktiga datum i förvaltningens kvalitetsarbete kommer också att upprättas.

I slutet av höstterminen 2009 inleddes kompetensutveckling inom regeringens satsning för förskolepersonal - Förskolelyftet. Barnskötare, förskollärare och pedagogiska ledare inom förskolan kan vidareutbilda sig genom Förskolelyftet, motsvarande 7,5 – 30 högskolepoäng. Fem personer påbörjade sin utbildning under hösten och ytterligare sex personer kommer att påbörja sin utbildning under vt 2010. Ansökan görs i samråd med rektor på den enhet där personen är anställd.

Lag och förordning

Från och med halvårsskiftet 2010 införs allmän förskola för treåringar, det vill säga alla barn får rätt till 20 timmars avgiftsfri förskola från augusti det år barnet fyller tre år.

Ny lag från juli 2009 öppnar för nya typer av barnomsorg i enskild regi. Inom begreppet Övrig pedagogisk omsorg kan man ansöka om barnomsorgspeng från kommunen för exempelvis flerfamiljssystem, men även för helt nya omsorgsformer. Lagen innebär också att ex. lokalhyra skall ingå i pengarna till barn/elever i förskola/skola.

Förslag till ny läroplan och nya kursplaner i samtliga ämnen arbetas fram under 2009-2010.

I regeringens förslag till ny skollag från 2011 finns även bland annat följande förslag, som kommer att påverka arbetet inom barn- och utbildningsförvaltningen:

- Betyg ges i skolår 8 och 9 enligt en skala från A till F.
- Elev ska ha rätt till prövning av slutbetyg.
- Elevs stödbehov ska anmälas till rektor och utredas i samråd med elevhälsan. Åtgärdsprogram beslutas av rektor. Beslutet kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Gäller även beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram.
- Förskollärarens roll stärks. Bland annat får förskollärare ansvar för utvecklingssamtalen i förskolan (ansvar för planeringen av samtalet, inte nödvändigtvis för genomförandet).
- Pedagogisk verksamhet är ett nytt samlingsbegrepp för verksamheter utöver förskola, fritidshem, grundskola och särskola.
- Förskola, förskoleklass och skolbarnsomsorg kan bedrivas på entreprenad.
- Skolplan och kvalitetsredovisning inte längre obligatoriska dokument. Däremot ska alla enheter och huvudmän ha ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete som innefattar planering, uppföljning och utvärdering med koppling till de nationella målen.
- Verksamheterna ska ha rutiner för att ta emot och utreda klagomål och synpunkter.

Personal

Under 2010 inleds en period med större pensionsavgångar, ungefär 35 personer per år fram till 2017. Vi har då utgått från antalet personer som uppnår åldern 65 år under respektive år. Under 2010 är hälften av pensionsavgångarna barnskötare och förskollärare men detta sammanfaller dock med ett minskat behov av platser i förskolan inom den kommunala verksamheten. Inom de övriga yrkeskategorier är spridningen större med enstaka personer. Vår bedömning är att det under 2010 inte kommer att uppstå några rekryteringsproblem.

